libus:pluribus diſputat rationibus.

Xpeditis generatí ac ſingulatim í priori uolumine:particiõe:ordine: ac numero ptiũ ac libro℞ phyſi-
e cæ doctrinæ ari. Nunc quorũdá errores circa p̃dicta corripiédi ſunt.ac prío ordinis erroré partis ad par
té.illius ſcđo q circa ordiné cadit pticularũ ptis unius q̃ é de aíalibus:reprobabimus. Queſtio de ordíe
ptis ad pté é: q̃ ná ps ordine doctrinæ ac tractatóis p̃cedere debeat.an ea q̃ de aíalibus:an potius q̃ eſt de plátis
Ad hoc latini oés & Aueroys & Auicená reſpõdédo plátas p̃ponũt aíalibꝫ.quoniá cũ ſimpliciora ſint ſecũdũ na
turá priora ſunt.natura.n.ab inaíatis ad plátas p gradus ꝓcedit.a plátis gradatí ad aíalia.ad hoc ãt nos dicimus
ꝙ ſimpliciora cõpoſitoribꝫ:uti uere dicũt:ſecũdũ naturá priora ſunt ſicut prícipia í libro de phyſica auditõe tra
dita: priora ſunt iis quæ ſunt ex prícipiis.quoniá ſimpliciora.& ideo prius doceri đbuere.ſimiliter ſimplicia per
tractata ſunt prius in libro q de cœlo & mũdo & li.de generatiõe & corruptiõe q̃ mixta:cũ eis priora ſint natu
ra. pari ẽt mõ iter ea q̃ mixta ſunt:inaíara ipſa:aíatis.tractatiõis.n.ordo í ſciétiis habẽdus: ab his q̃ ſimpliciora
ſunt ac natura priora.ad minus ſimplicia gradato ſucceſſu procedere debet. modũ tñ demõſtrãdi quo p̃dcá tam
ſimplicia q̃ cõpoſitiora í nãlibꝫ potiſſime doceri debẽt:ab his q̃ nobis notiora ſunt licet ſimpliciter ignotiora
ſint ꝓcedere debet ut í eo q đ phyſico auditu ſcriptũ é. Hæc igiť í ordíe tractatiõis:& quo ad doctrinationé no
ſtrá ſic ſe hr̃e debẽt ſi iter ea nulla ſit í eo℞ iſtructiõe accõmodata oportunitas. Cæterũ ſi cõpſitiora ac ſimpli-
citer poſteriora talia fuerít ꝙ eo℞ cognitio ad cognoſcéda ſimpliciora:q̃dá forma ac exéplar ſit:in talibꝫ nõ di
xero tátũ í demonſtrãdi mõ:ſed í ordine quoq; tractatiõis.prius doceri debẽt ea q̃ alio℞ ſunt exéplar q̃q̃ cõpo-
ſitiora & natura poſteriora ſint.ut ex eo℞ priori cognitiõe í ſimplicio℞ cognitioné:táq̃ ab exéplari quodá:faci
lius aptiuſq; manuducamur. Hac mõitiõe ductus Ari.í prĩo de hiſtoriis dixit prius de ptibꝫ hoís q̃ cæterorum
aíaliũ:q̃q̃ ſimpliciora eẽnt:cõmodiori ordíe ſe tractaturũ.quoniá ptes noſtræ q̃q̃ plurimis aliis natura poſterio
res ſint:cũ ille ſimplioré habeát naturá: at tñ nobis certæ magis ac explicatæ ſũt cũ eas familiariter aſſidue per
tractemus. Ná ſicut numũ rei alicui cõferédo iá certæ ac explicatæ q̃le ſit experimur:ſic cætero℞ ptes aíaliũ p
hoís ptes optíe a nobis exploratas ac certas.cognoſci debẽt hoc idé de reliq̃s dicať rebꝫ. Ait.n. (Sed primũ ptes
hoís explicare dẽmꝫ.ut.n.nũos ad id qđ ſibi q̃ſq; exploratũ certũq; habeat ꝓbare ſolet. ita cæteri quoq; í rebꝫ
agẽdũ é.at hõ aíaliũ maxíe oíum notũ nobis neceſſario é. A ſimili dicimus ꝙ aíalia reſpectu plátarũ magis cer
ta ac explicata nobis natura.n.eo℞ nobis é explorata plurimiſq; explicata magis.q̃re ueluti plantarũ exéplar ea
nos prius diſcere dẽmus.ut ꝓportiõe q̃dá qđ de aíalibꝫ iá a nobis táq̃ explicationibꝫ:ſuſceptũ fuerit: De plantis
quoq; id í nobis eluceſcat.de ordíe.n.loq̃mur quo nos re℞ ignari ad capeſcẽdá doctriná paſſim manuducimur
hoc ãt fit ſi ab exéplari quodá aíalibꝫ íſcripto:í plátarum exéplũ accõmodatiſſime ducamur.de quo Theophra
ſtus í hiſtoriis plátarũ ait. (Ad ſumá oíum q̃ í plátarũ genere ſpectanť:ſimilitudo expetéda ex iis q̃ aíalibꝫ inſũt
quoad fieri poterit.) Partes.n.plátarũ idiſtinctæ ſunt:ita ut diſcerni neq̃ant niſi aíaliũ ptibꝫ collactæ fuerint.qn
ẽt noía ut inq̃t Theophraſtus ab aíalibꝫ ſuſcepe. Vená.n.carné.cuti.matricé.de plátis dicius:ab aíali noía ſuſci-
piétes:q̃re aíalia tanq̃ plátarũ exéplar prius tractari debẽt. Ná & ſi plátæ ſimpliciores ſint nõ pp hoc uti dixíus
prius doceri debẽt.tũc.n.ſimpliciora ac í natura priora prius doceri licet:cũ cõpoſitiõra ſimplicioribꝫ cognatio
nis exéplar miníe fuerít.ſic.n.prícipia iis q̃ ſũt ex eis:ſic ſimpliciora ueluti cœlũ & eleméta q̃tuor: cõpoſitõribꝫ
ſic ínaíata aíatis prius doceri debẽt. Nõ.n.prícipia:prícipato℞.nõ ſimplicia:cõpoſito℞: nõ inaíata puta lapides
aut metalla:aíato℞:cognitiõis modulus ſeu exéplar ſũt. Cæterũ aíalia ipſa plátarũ cognitiõis forma ſunt & exé
plar. Hac de cá Theophraſtus í plátarũ cognitiõe hác uidés cognitiõis oportunitaté:de q̃bꝫ & quo ordine eius
p̃ceptor ari.de aíalibꝫ tradiderat:diſciplíná:de eiſdé pene rebꝫ.ſ.ſb̃a:generatiõe:& uita.eodéq; fere ordíe:de plá-
tis ipſis í hiſtoriarũ potiſſime libris:í tractatõe ſua eiuſdé ſequutus é ueſtigia. Ad hæc natura í operibꝫ ſuis ut í
octauo de hiſtoriis libro ſcribiť ab ari.ab íaíatis paſſim tráſiens ꝓcedit ad plátas.tali q̃ppe léto gradu:ut nõnul
la inter ea talia ꝓduxerit: q̃ uix an uita pticipẽt diſcerni poſſit.a plátis ẽt ſic ꝓcedit ad aíal:ut q̃dá iter plátas &
máifeſta aíalia ꝓducanť:q̃ uix cognoſci poſſunt an ſenſu pticipẽt.a brutis quoq; ſic ad hoíes gradatí ꝓceſſit:ut
íter ea nõnulla reperianť: q̃ quodá uideanť uti rõnis ueſtigio. Inter q̃ oía ſic a natura cõdita:hõ notiores cæte-
ris habet ptes. poſt qué pfecta bruta:puta ſanguinea notiores ipfectis ſanguíe carétibus. Impfecta illis notiores
habẽt ptes:q̃ media admodũ ſunt uerſus plátas.plátæ ẽt ſuas habẽt cõſimiliter ptes aíalibꝫ quodámõ ꝓportiõa
les. Quéadmodũ igiť ari.prius de hoís partibus docuit:q̃a nobis notiores ſunt: Cætero℞ auté prius de ſangui
neo℞ pfecto℞ partibus q̃uis cõpoſitiores ſint deíde iperfecto℞:quo℞ ptes nobis occultæ ſunt: & ꝓportõe ad
pfectiora cognoſcunť:pari rõne ante tractationé de plátis:prius doceri debẽt ea q̃ de aíalibꝫ.ut ex illo℞ cogni
tiõe táq̃ modulo ac exéplari quodá:í plátarũ cognitioné uti exemplũ manuducamur. In aíalibus.n. imperfectis
nõ carné diſcernimus:nõ ſanguiné:nõ cor:nõ pulmoné.ſed p hæc de pfectis ſcita: tales cõcludimus ptes occul-
tas uel ꝓportiõales eẽ í nõ pfectis.puta cordi pulmõi.ſanguini ꝓportiõale aliq̃đ:pari ergo rõne de plantis reſpe
ctu aíaliũ dicẽdũ é. ſi.n.aíalis cognitio plene priꝰ hita fuerit:tũc ꝓfecto corticé eẽ uelut í aíali cutis pté: lignũ
uti Caro: humorem nutrire ut ſanguis: Radicem tanq̃ os cibum ad ſumere fructum tanq̃ fetum. & ſic de cæ-
teris in plantis oportune doceri poterimus.dicimus enim ſurſum in plantis per analogiam ad animalia. ſimili-
ter deorſum. Quare neceſſe eſt cognitionem de animalibus:ad eam quæ de plantis precedere. Hoc idem Ari-
ſtotiles in principio metheorologicorum nobis demonſtrat.facta eni tractatorũ collectiõe: iis quoq; ꝓpoſitis
q̃ in eo tradi debẽt libro:ſe tandé in poſterioribus de aíalibus & plantis tractaturũ nobis policetur dicens. (cũ
de his pertranſiuerimus temptabimus ſi quid dicere poſſumus ſecundũ inductũ modũ de aíalibꝫ & plátis.) Ité
in fine eius qui de cauſa eſt longitudinis ac breuitatis uitæ dicit (Sed de hoc quidem ſecundum ſe in his quæ
de plantis determinabitur.) iis enim in duobus locis in quibus locis de ipſo ordine potiſſime cura eſt: anima-
lia p̃poſuit plantis.preter hæc cũ í fine quarti libri metheorologico℞ ſimilares ptes dixiſſet fieri ex elemẽtis: ex

tis ſecundũ diogenẽ ſiue.xlix.uti nos poſuimus.Siue plures iis ponant̃ libri nihil intereſt . nec inter hæc ulla eſt cõtradictio.quoniã hæc diuerſa ſub diuerſis uerificantur ſenſibus.

Quod numerus librorꝫ Ari.de animali negocio a diogene & numerus a Plinio poſitus cum ſuperiori noſtro concordat numero. Caput.XXIII

s Nſurexit ẽt altera dubitatio ex iis q̃ dicta ſunt.Nã nos cũ uolumina de aĩalibꝫ & libros enumeraremus diximus eorꝫ uolumina numero eſſe trigitaunũ.ſub q̃tuordecim cõtenta libris. Diogenes aũt hic dicit nouẽ de aĩalibꝫ Ari.ſcripſiſſe Plinius aũt ĩ naturali hiſtoria cũ de leone loq̃ret̃ ferme q̈nq̈ginta Ari.alexandro aſſeruit dediſſe uolumina.dixit.n.(Alexãdro magno rege ĩflammato cupidine aĩalium naturas noſcẽdi: delegataq; hac comẽtatione ari.ſumo ĩ omni doctrina uiro:aliquot milia hoium ĩ totius aſiæ græciæq; tractu parere iuſſa oĩum.quos uenatus aucupia piſcatuſq; alebãt q̈buſq; uiuaria armẽta aluearia piſcine auiaria i cura erãt:ne qd uſq̃ genitũ ignoraret̃ ab eo:quos pcũctando q̈nq̈ginta ferme uolumina illa p̃clara de aĩalibus cõdidit.)Ad hæc reſpõdendo ĩ primis dicimus ꝙ nihil ẽ qđ negociũ aut methodus aut liber de aĩalibꝫ dici debeat niſi id ſcibile totũ de aĩalibus doceat.uidelicet ſ̃bam cũ operatiõibus ꝓpriis.generationẽ & uitã.Et hac de cauſa oẽs p̃fati decẽ libri.triginta & unũ cõtinẽtes uolumina:de aĩalibus negociũ & methodus dici põt : quoniam & p hiſtorias & p cauſas totũ de aĩalibꝫ ſcibile docẽt.Illa ẽt uigintiduo uolumina ĩ tredecim cõtenta libris cauſis aĩaliũ ĩquirentia cũ totũ de aĩalibꝫ p cãs ſcibile doceãt:negociũ de aĩalibus dici põt. Cæterũ nullus eſt liber q̃ de aĩalibꝫ liber dici ualeat niſi ille q de aĩaliũ hiſtoriis dr̃ ipſe.n.ſcibile totũ.ſ.ſ̃bam generationẽ & uitam quo quo mõ docet.Cæteri aũt ſinguli libri nõ totũ de aĩalibus ſcibile ſed aliq̃d de ipſis docẽt aĩalibus.Verus igitur erit diogenis ſermo quo dr̃ ari.de aĩalibus nouẽ cõdidiſſe.ſunt.n.ea nouẽ q̃ ĩ hiſtoriis aĩaliũ cõtinent̃ q de aĩalibus ꝓprie dr̃ liber.uerus ẽt eſt ſermo noſter cũ diximus ari.xxxi.de aĩalibꝫ feciſſe uolumina ĩ.xiiii.cõtẽta libris ii.n.oẽs libri totũ de aĩalibus cõtinẽt nogociũ.de hoc tamẽ noĩe(de aĩalibus) diſtincte magis ĩ inferioribus tractabit̃.Id ãt ꝙ Plinius dixit ſermone ꝓbabili ſic uerificari põt.ſunt.n.uolumina ferme q̈nquaginta de aĩalibus ab ariſt. edita ſi p̃fatis libris ſuos cõplices & apẽdices adiũxeris.q nũero ſupius q̈ndeci enũerati ſũt.octo uidelicet anathomiarũ.unus de anathomiarũ electiõe uel explanatiõe. unus de aĩa.de aĩæ q̃õnibꝫ duo.de compoſitis aĩalibꝫ unũ de fabuloſis aĩalibus unũ.de ꝓhibitõe generatõis unũ.q oẽs.xlvi.uel.xlvii. iuxta nõnulla exẽplaria græca đ q̈bus diogenes de anathomiis nouẽ dicit ſcripſiſſe uolumina reddũt numerũ.ferme q̈nq̈geſimũ attingentẽ ut ipſe quoq; Plinius dixit.Quod igit̃ nulla ſit ĩter diogenẽ pliniũ & noſtrã ſñiam dr̃ia circa numerũ librorꝫ phyſicæ doctrinæ ari.ex iis ſatis manifeſtũ ẽ.at quoniã octo uel nouẽ de anathomias uolumĩa ab ariſto. eſſe compoſita diximus;utrũ hoc ueritatẽ habeat rationibus aliquantulum diſputandum eſt.

Quod ariſtotiles de anathomiis uolumina ediderit. Caput.XXIIII.

g Alenus.n.libro đ matricis anathomia aſſerere uĩ ari.de anathomia ĩter cæteros ægregie ſcripſiſſe loq̃ns enĩ de uaſorꝫ mulierũ ſ̃pmaticorꝫ ĩplãtatiõe dixit.(Has ãt ĩplatatiões neq; ari.neq; erophilus neq; eudomus nouit memini autem iſtorꝫ non ſolum qnia ſoli non nouerant ſed tanq̃ optimorum anathomizatorum)Ipſe ẽt ari. pluribꝫ locis ſe de anathomiis ſcripſiſſe nã tertio de ptibꝫ li.ait.(Sed q diligẽtius noiſſe uelit quẽadmodũ uene ĩter ſe hẽant & ex anathomiis cõtẽplari oportet & ex aĩali hiſtoria.)theodo. uero gaza dixit. (ſpectare id tũ p diſſectiõnẽ tũ ẽt p comẽtatiõnẽ hoc ẽ hiſtoriã aĩaliũ debẽt.)Eodẽ ẽt li. ait(quonã mõ hæc ita ſe habeãt tũ ſitu tũ ẽt ſpecie ex hiſtoria diſſectiõeq; aĩaliũ petẽdũ ẽ)Græce ãt ſcriptũ eſt ĩ plurali ex anathomiis prio ẽt de aĩaliũ generatiõe.de utero loquẽs dixit(quomõ ſe hẽant oportet & ex anathomiis & ex hiſtoriis cõtẽplari.)Hoc ẽt ſcđo de generatiõe aĩaliũ dicẽs(patet hoc ex hiſtoriis & diſſectionibus aĩalium.)Nõ parũ poſt ẽt ſic ſcribit̃.(Oportet aũt hæc cõtẽplari & exemplis eorum q̃ ĩ anathomiis & eorꝫ quæ in hiſtoriis & comentariis.) per hæc enim uerba ſe de anathomia ſcripſiſſe innuere uidetur. Tam & ſi per eadem uerba maxime ex uerbis theodori aliquis forte capere poſſet non libros de anathomiis.ſed inciſionum opus manuale intellexiſſe uerior tamen eſt prior ſñia.potiſſime cum a galeno comprobata ſit.niſi forte libros hiſtoriarum qui & partes & generationem narrãt ari.anathomias ĩtelligere uolueris.cũ & ptiũ ſitũ & formã & iuuamẽta determinãt.qđ ꝑfecto difficile eſt recte poſſe iudicare hoc tamẽ te ſcire uolumus ꝙ illud ꝙ diogẽis ĩterpres ſcripſit anathomorꝫ apud matrẽ græcã ἀντομῶν anathomõ repit̃.q qdẽ genetiuus pluralis.& illius ανατομον anathomon. & illius nois ἀνατομη anathomi eẽ põt.ſed ſi illius noĩatiui anathomõ ponat̃ genetiuus:nihil penitus ad rẽ ſignificauit.anathomũ.n.diuiſũ ſiue ĩſertũ ſignificat.niſi forte diximus p illud anathomõ aĩalia ĩſecta ut opes ĩtellexiſſe ita ut de illis octo uel nouẽ cõpoſuerit uolumĩa.Sed hoc minĩe ẽ.eo qa talia aĩalia apud græcos peculiare non hñt.dicũt̃.n.εντομα.enthoma.nõ ãt enthoma.eſt igit̃ illius nois anathomi genetiuus.quã nos latini uocabulo græco anathomiã uocamus. melior igit̃ fuiſſet ĩterp̃tatio ſi anathomiarũ dictũ fuiſſet.ut dixi quãdo cũ ĩſecta ut apes græci uolũt exprimer̃ aĩalia:nõ anathoma ſed ꝓprio eorꝫ noĩe enthoma dixerũt. Hic igit̃ anathomiarũ liber libro hiſtoriarũ ãnexus uĩ.potiſſime cũ ipſa anathomia eorꝫ q̃ ĩ hiſtoriis docent̃ maxĩe eius ꝙ ẽ de ptibꝫ:ſit exẽplũ maxĩe cũ utrũq; ſimul librũ & hiſtorias & anathomias:ari. ĩ ſuis ſp copulet dictis quorꝫ deĩde oĩum cauſæ & ĩ libro de ptibꝫ & libro de generatiõe ĩq̃runt̃.Et hac de cã uti ſup deduximus ipſemet ari. ĩ hiſtoriis & inſectõibꝫ patere dicit.anathomias.n.ſp cũ hiſtoriis copulat.q̃ſi earũ ſint exẽplũ & apẽdices. Et hæc ſatis de alimenti cõſcriptiõibꝫ & uera diogenis & plinii cũ noſtro librorꝫ definito nũero cõcordia dixiſſe ſufficiãt. Quis igit̃ ſit ptiũ ac librorꝫ doctrinæ phyſicæ ari.numerus & ordo ſcđm uerã pateticorꝫ ſñiam ex iis q̃ in huius nr̃i libri prio uolumĩe tractata ſunt q̈ſq; ſufficiẽti ĩtelligere poterit.

Volumẽ ſcđm & ẽ diſputatõ ɔtra nõnullos errãtes circa ordinem q̃rtæ & q̈ntæ ptis. Sectio prĩa.Vnũ habẽs caput in quo contra eos qui dixere plantarum negocium ordine doctrinæ precedere ad negocium de anima-